

Arkadiusz Stosur

doktorant, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego

**Tadeusz Skoczny, *Zgody szczególne
w prawie kontroli koncentracji*,
[Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania
Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2012, 484 s.]**

Monografia *Zgody szczególne w prawie kontroli koncentracji* to pierwsze całościowe opracowanie poświęcone koncepcji zgód szczególnych (wyjątkowych, nadzwyczajnych i warunkowych) w prawie konkurencji w polskiej literaturze prawniczej. Porusza niezwykle ważną tematykę kontroli koncentracji przedsiębiorstw w prawie publicznym gospodarczym. W światowej literaturze naukowej zagadnieniem zgód w ramach procedury koncentracji przedsiębiorstw zajmują się: D.A. Balto, T. Hoen, I. Knable-Gotts, J.L. McDavid, M. Motta, R.G. Parker, S. Rab, G. Sagers, czy W. Eeitbrecht.

Znaczenie publikacji Tadeusza Skoczno¹, mimo że wydanej w 2012 roku, dla polskiego prawa konkurencji pozostaje z wielu powodów duże. Po pierwsze, monografia jest wynikiem wieloletnich studiów. Po drugie, Autor formułował własną klasyfikację zgód szczególnych, co sprawia, że powstała nowatorska i udana zarazem próba przedstawienia koncepcji zgód wyjątkowych, zgód nadzwyczajnych oraz zgód warunkowych w ramach systemu prawa kontroli koncentracji. Po trzecie, praca obejmuje swoim zakresem różne systemy prawne, przede wszystkim polski, Unii Europejskiej a także amerykański, australijski, kanadyjski czy meksykański. Po czwarte, jest to

¹ Tadeusz Skoczny jest profesorem nauk prawnych, kieruje Samodzielnym Zakładem Europejskiego Prawa Gospodarczego (*Jean Monnet Chair on European Economic Law*) oraz Centrum Studiów Antymonopolowych i Regulacyjnych Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego. Przewodniczy również Radzie Doradczej przy prezie Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Profesor specjalizuje się w europejskim i polskim prawie konkurencji. Jest autorem kilkudziesięciu pozycji naukowych, w tym redaktorem naukowym *Komentarza do ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* (1 wyd. 2009, 2 wyd. 2015). Jest także redaktorem naczelnym *Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies* oraz internetowego czasopisma naukowego *Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny*.

wnikliwa i precyzyjna analiza miejsca zgód szczególnych w systemie prawa kontroli koncentracji. Po piąte, zawiera wyczerpującą bibliografię, opis ustawodawstwa krajowego oraz unijnego, orzecznictwa sądowego (Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, Sądu Pierwszej Instancji, Sądu Najwyższego USA), a także decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz decyzji Komisji Europejskiej w sprawach koncentracji przedsiębiorstw. Po szóste, erudycja, jasność wypowiedzi oraz dyscyplina myślowa powodują, że wykład jest przemyślany konstrukcyjnie, bogaty w treści, a zrazem przejrzysty.

T. Skoczny stawia na wstępie dwie hipotezy, które są rozwijane, weryfikowane oraz potwierdzane w kolejnych rozdziałach recenzowanej monografii. Pierwsza zakłada, że zgody szczególne mają w praktyce decydujące znaczenie w koncentracji przedsiębiorstw rodzących zagrożenia dla istnienia konkurencji; druga – że zgody warunkowe mają priorytet wśród zgód szczególnych. Tezy te są obecne w czterech rozdziałach pracy, które kolejno dotyczą: zgód szczególnych, zgód wyjątkowych (niedopuszczalność zakazu), zgód nadzwyczajnych (nieskuteczność zgody albo uchylenie lub odstąpienie od zakazu) i wreszcie zgód warunkowych (uniknięcie zakazu). Autor przeanalizował trzydzieści dwie decyzje prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz wyroki SOKiK w zakresie spraw koncentracji przedsiębiorstw.

Rozdział drugi zawiera zarys funkcjonowania zgód wyjątkowych w kontekście zakazu koncentracji z udziałem upadającego przedsiębiorstwa (niedopuszczalność wydania zakazu koncentracji po stronie organu antymonopolowego) jako rodzaju zgody szczególnej. W tym kontekście Autor skupia się na wszechstronnym wyjaśnieniu koncepcji tzw. doktryny upadającej firmy (ang. *failing firm defence*) pod kątem jej przesłanek materialnoprawnych (w tym zagadnień cząstkowych i rozumienia pojęć: upadające przedsiębiorstwo, brak alternatywy oraz utrata aktywów), jak również formalnoprawnych. Jest to zarazem pierwsze kompleksowe opracowanie zagadnienia doktryny upadającej firmy na gruncie prawa w literaturze polskiej. Opisana tu procedura zgód nadzwyczajnych (okoliczności, w których następuje nieskuteczność zgody na koncentrację albo uchylenie lub odstąpienie od zakazu koncentracji), a także wewnętrzne relacje pomiędzy pojęciem interesu publicznego w ochronie konkurencji a różnymi innymi interesami publicznymi, w szczególności: prawem interwencji państw członkowskich Unii Europejskiej w postępowaniu w sprawach koncentracji. Autor weryfikuje przy tym trzy hipotezy badawcze:

- 1) testy inne aniżeli test konkurencji powinny być formułowane i stosowane wyjątkowo oraz w ograniczonym zakresie,

- 2) prawidłowość systemu kontroli koncentracji jest łatwiej zapewnić, gdy testy niezwiązane z konkurencją są formułowane i stosowane na gruncie innych ustaw aniżeli ustawa dotycząca zagadnień ochrony konkurencji,
- 3) testy inne aniżeli test konkurencji powinny być stosowane przez organ władzy publicznej inny niż organ ochrony konkurencji.

Najobszerniejszy rozdział czwarty (ok. 40% całości monografii) dotyka kwestii zgód warunkowych, które pozwalają na uniknięcie wydania przez organ antymonopolowy decyzji zakazującej koncentracji. Rozdział zawiera omówienie istoty prawnej, a także rodzajów warunków (nazwane i nienazwane; modyfikacyjne i gwarancyjne; strukturalne i behawioralne). Autor szczegółowo analizuje następnie modyfikacyjne warunki strukturalne (zbycie przedsiębiorstwa, usunięcie powiązań z konkurentami, udzielenie niedyskryminacyjnego dostępu do infrastruktury, udzielenie licencji praw wyłącznych, rozwiązanie lub zmiana długoterminowych umów na wyłączność) oraz modyfikacyjne warunki behawioralne. W końcowej części rozdziału omówione zostały kwestie związane z regułami proceduralnymi i sankcyjnymi zgód warunkowych. Są to głównie zagadnienia dotyczące formułowania i nakładania warunków oraz instrumenty prawne służące zapewnieniu skuteczności zgód warunkowych.

Zakończenie monografii zawiera rozbudowane podsumowanie i wnioski, stanowiące syntetyczne zebranie zaprezentowanych wywodów.

Jak podsumowuje Autor w zakończeniu pracy: „Właściwie ukształtowane i prawidłowo stosowane instytucje prawne zgód wyjątkowych, nadzwyczajnych i szczególnych pozwalają zapewnić równowagę między wolnością gospodarczą przedsiębiorców, w tym ich prawem do koncentrowania własności i kapitału, a koniecznością interwencji publicznej w procesy koncentracji gospodarczej w interesie ochrony konkurencji i publicznym, a niekiedy także w innym – przeważającym – interesie publicznym” (T. Skoczny, *Zgody szczególnie...*, s. 442-443).

Praca ma charakter nowatorski, ale warto, aby w kolejnym wydaniu została poszerzona o rozważania z zakresu istoty konkurencji oraz mechanizmu udzielania zgód na koncentrację w prawie polskim na tle porównawczym.

Wydaje się, że poza kompleksowym ujęciem problemu badawczego, twórczym podejściem oraz szeroko zakrojonymi elementami prawno-porównawczymi docenić należy jasny, przystępny i precyzyjny język.

Na koniec należy się zgodzić ze zdaniem Stanisława Piątka, który w recenzji wydawniczej napisał, że „na podkreślenie zasługuje bogate instrumentarium badawcze, w tym kontekst porównawczy monografii i szeroko wykraczający poza tradycyjne prezentowanie tylko wybranych przykładów rozwiązań stosowanych w niektórych porządkach prawnych”.